

MINISTERUL ÎNVĂȚĂMINTULUI
INSTITUTUL PEDAGOGIC DE 3 ANI SUCEAVA

**LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE
ALE
CADRELOR DIDACTICE**

VOLUMUL II

Ioniță Ichim

**OBSERVAȚII GEOMORFOLOGICE ASUPRA
VĂILOR DIN BAZINUL SUHAI BUCOVINENE**

EXTRAS

**Suceava
1971**

OBSERVAȚII GEOMORFOLOGICE ASUPRA VĂILOR DIN BAZINUL SUHAI BUCOVINENE

IONIȚĂ ICHIM

Văile din bazinul Suhăi Bucovinene, bazin de cca. 360 km², nu au constituit încă obiectul unor studii geomorfologice, iar puținele considerații asupra reliefului acestei regiuni se pot găsi fie în lucrări privind geomorfologia întregii țări sau a Carpaților Orientali, fie în unele lucrări de geologie.

Pe baza cartărilor geomorfologice făcute de noi în anii : 1968, 1969, 1970, în vederea ridicării hărții geomorfologice în scara 1:25.000, aducem în discuție unele observații cu caracter preliminar, privind relieful fluvial și în mod deosebit asupra albiilor minore și asupra teraselor.

Motivați de spațiul restrâns pe care ni-l oferă revista, vom reda numai concluziile ce se desprind în actuala etapă de cercetare.

1. Cadrul geologic și caracterizarea geomorfologică de ansamblu.

Asupra regiunii drenată de Suha Bucovineană și afluenții ei, există o bogată literatură geologică, vom caracteriza însă regiunea pe baza hărții geologice în sc. 1 :200.000 (foaia Rădăuți).

Bazinul Suhăi Bucovinene este situat în cea mai mare parte pe domeniul flișului și numai în partea de vest, sud-vest, apare unitate cristalino-mezozoică, unitate alcătuită din roci cristaline (șisturi sericito-cloritoase, șisturi grafitoase, etc) pe care sînt petece de sedimentar mezozoic (calcare, dolomite, calcare dolomitice triasice, precum și gresii și microconglomerate aptiene). Cît privește unitatea flișului, ea e reprezentată în deosebi prin flișul cretacic (fliș grezo-calcaros șistos, fliș grezos șistos ; fliș șistos grezos cu intercalații de gresii masive și conglomerate ; fliș șistos negru ; fliș grezos-gresia de Tomanatec-Prisaca ; fliș șistos cu intercalații de gresii-Strate de Hangu —) și într-o mai mică măsură, mai precis în aval de Stulpicani, prin fliș paleogen (fliș grezos în faciesul gresiei de Tarcău ; fliș grezos cu intercalații șistoase — faciesul gresiei de Fuzaru-Găinești, și conglomerate cu elemente verzi).

Din punct de vedere relieful regiunea la care ne referim prezintă o serie de caracteristici care o individualizează de regiunile muntoase de la nord și sud, dezvoltate pe fliș. Din aceste caracteristici menționăm : a) existența, în mare, a unei discordanțe între direcția văilor și cea a principalelor aliniamente de înălțimi, care se suprapun liniilor structurale majore ; b) existența unui uluc depresionar de înălțime, ulucul Brăteasa-Slătioara, la

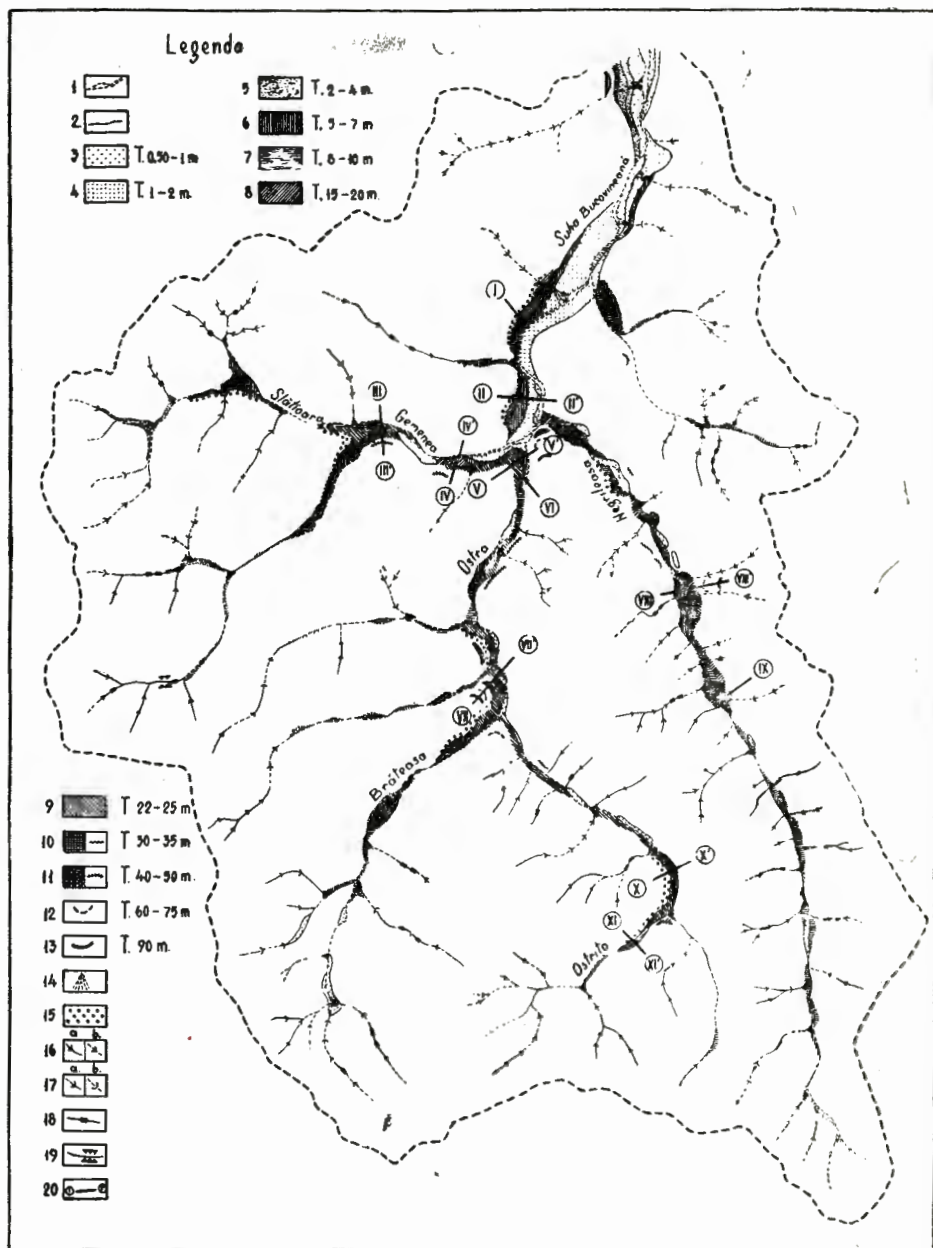

Fig. 1. Schiță de hartă a reliefului fluviatil din bazinul Suhăi Bucovinene. 1. albiți minore; în aluviuni; 2. albiți minore în roca în situ; 3...13 terase fluviatile 14. con. de dejecție; 15. glaciș coluvio-proluvial; 16. văi elementare cu profil în „V” cu talvegul pe roca în situ (a) și pe aluviuni sau deluvii (b); văi elementare cu profil în „U”, cu talveg pe roca în situ (a) și pe aluviuni sau deluvii (b); 18. praguri în albia minoră; 19. în vale de chei; 20. linie de profil geomorfologic.

contactul dintre unitatea flișului și unitatea cristalino-mezozoică ; c) existența unui culoar depresionar de tip Cîmp-lung, culoarul Slătioara-Gemenea, care este o continuare, peste înșeuarea de la obîrșia Slătioarei, a depresiunii din valea Moldovei ; d) existența unor bazine de eroziune selectivă, mai important fiind cel de la Stulpicani-Doroteea etc.

În general se poate aprecia că avem de a face, din punct de vedere geomorfologic, cu o zonă de tranziție de la Obcinile Bucovinei, unde nota dominantă rămîne concordanța dintre direcția principală a văilor și structură, la regiunea muntoasă din sudul bazinului, unde văile transversale sînt trăsătura de bază a morfologiei.

2. RELIEFUL FLUVIATIL. Așa cum am arătat, cu privire la relieful fluviatil ne vom opri numai asupra albiilor minore și teraselor fluviatile.

a. Albiile minore. Cartările geomorfologice ne arată următoarea situație a albiilor minore din bazinul Suhăi Bucovinene :

În primul rînd adîncimea albiilor minore se menține sub 5 m, în medie sub 3 m, iar pentru sectoarele inferioare ale : Slătioarei, Gemenei, Negrilesei, Ostrei și pentru întregul traseu al Suhăi, sub 1 m. Situația e caracteristică îndeosebi albiilor minore tăiate în aluviuni.

În al doilea rînd, se remarcă dominarea albiilor minore tăiate în aluviuni, cele cu maluri mixte sau în roca in situ, fiind mai bine reprezentate pe valea Negrilesei. Atît într-un caz cît și în celălalt se observă că gradul de fixare al malurilor este neînsemnat. Maluri mai bine fixate sînt în valea Slătioarei, cursul superior, în parte pe valea Muncelul, pe valea Arșița Băișescu etc.

În al treilea rînd, analizînd patul albiilor minore am observat că în majoritatea cazurilor este tapisat cu aluviuni, uneori chiar în situațiile cînd malurile sînt tăiate în roca in situ. Sectoare de albie minoră cu patul nealuvionat sau cu un strat de aluviuni, mai subțire de 10—15 cm, sînt rare și le întîlnim mai cu seamă pe Negrileasa, la Vadul Negrilesei, precum și Slătioara și Gemenea în zone cu praguri.

În al patrulea rînd am constatat că albiile minore cu adîncimi mici, tăiate în aluviuni sau deluvii, înregistrează modificări morfologice, esențiale cu fiecare viitură mare, modificări mai ales în sensul deplasărilor laterale, deplasări care ating în unele cazuri cel puțin 8—10 m. Astfel în urma precipitațiilor abundente din iunie-iulie 1969 și mai 1970, pe Slătioara, pe Gemenea, dar mai ales pe Suha Bucovineană, s-au înregistrat numeroase despletiri sau deplasări laterale marcate printr-o lărgire a albiilor minore cu cel puțin 1—2 m în medie. Am întîlnit situații pe : Negrileasa, Slătioara, Purcăreț, Muncelul, etc. cînd vechile albiile minore au fost părăsite pe sectoare de cîte 50—150 m, apărînd albiile noi care au distrus drumuri forestiere avînd un traseu foarte vechi. În legătură cu modificările

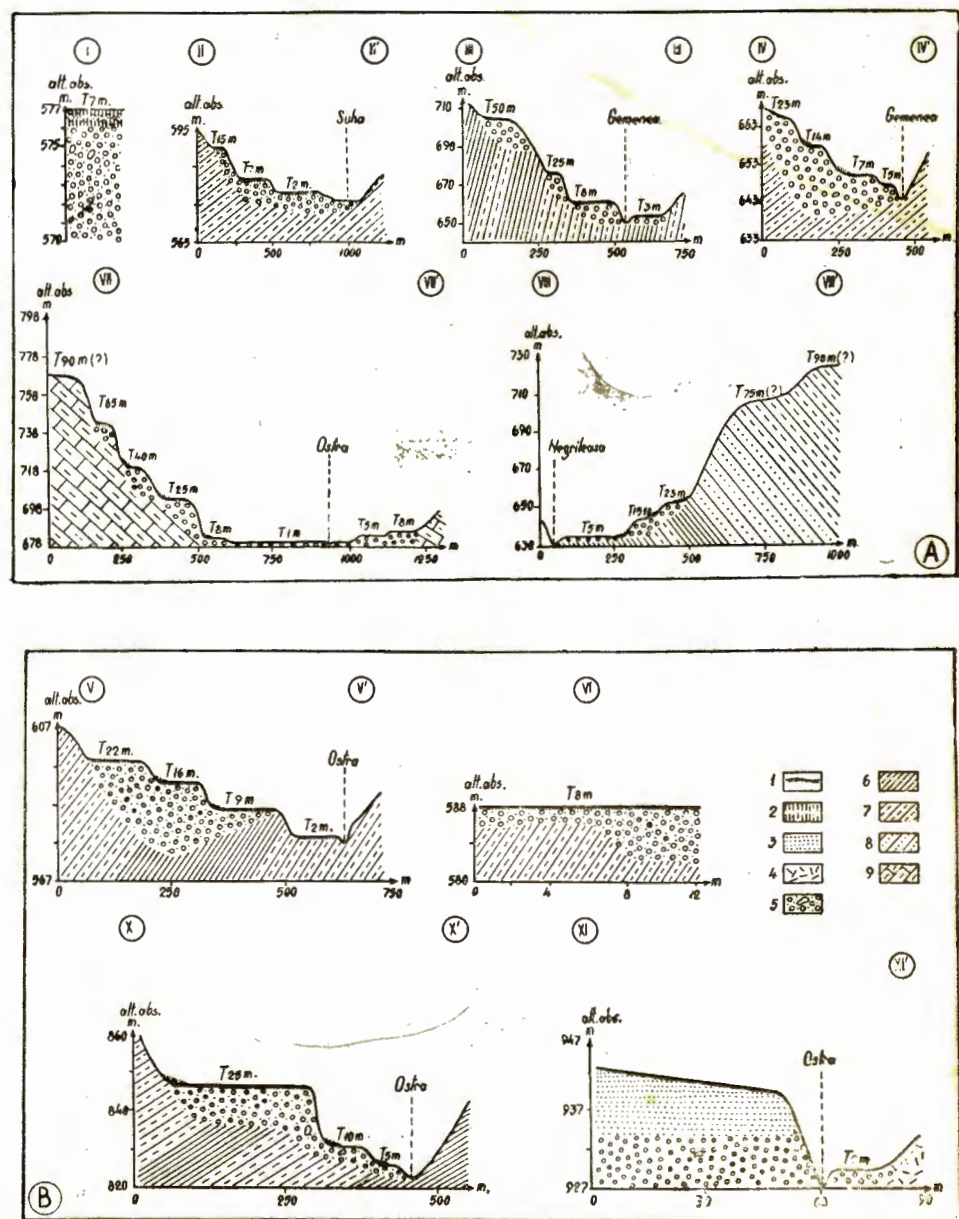

Fig. 2. Profile geomorfologice transversale (I, II—II', III—III', IV—IV', V—V', VII—VII', VIII—VIII', IX, X—X', XI—XI') și longitudinale (VI). 1. sol actual; 2. luturi cu unele prundișuri; 3. depozite coluviale; 4. depozite deluviale; 5. prundișuri și bolovănișuri; 6. depozite de fiș predominant argiloase; 7. depozite de fiș predominant marnoase; 8. depozite de fiș predominant grezoase; 9. depozite de fiș predominant marno-calcaroase.

pe care le-au suferit albiile minore în urma marilor viituri am mai observat următoarele: în cursul mijlociu și inferior al principalelor văi, unde malurile nu au fost depășite de apele râului, s-au înregistrat supra-înălțări în axul albiilor minore, pînă la 0,50, uneori pînă la 1 m, în timp ce la baza malurilor, în aceleași sectoare au avut loc adînciri ceea ce arată că despletirile de albiu sînt efectul regimului torențial.

b. Terasale. Pe baza prezenței depozitelor aluvionare am putut constata prezența următoarelor nivele de terase: t 0,5-1 m; t 1-2 m; t 2-4 m; t 5-7 m; t 8-10 m; t 15-20 m; t 22-25 m; t 30-35 m; t 40-50 m; t 65-75 m. De asemenea am identificat tgom în mai multe puncte. În apropierea confluenței cu Moldova am găsit prundișuri de terasă pînă la 220 m. alt. relativă, ceea ce ridică problema existenței și a altor nivele de terasă între 90-220 m

În ce privește răspîndirea teraselor, așa cum reiese din schița de hartă, ca o primă observație ce se impune este marea dezvoltare pe care o au terasele de luncă în cursul inferior al Suhăi Bucovinene, unde ating lățimi considerabile. Ca importanță, în răspîndirea teraselor urmează t 15-20 m. și t 22-25 m. foarte bine reprezentate pe valea Ostrei din amonte de confluență cu Purcărețul, pînă în aval de confluența cu Muncelul, pe Slătioara, pe Gemenea, pe Brăteasa etc. O a doua observație care se poate face în legătură cu răspîndirea teraselor este asimetria răspîndirii lor, cel puțin pentru nivelele mai înalte de 8-10 m. Valea Ostrei, pînă în aval de confluența cu Muncelul este un exemplu ilustrativ, de asemenea valea Slătioarei, Gemenei etc. Cînd această asimetrie nu este evidentă pe sectoare lungi, ea poate fi observată pe distanțe scurte, existînd o adevărată alternanță de porțiuni cu terase cînd pe o parte, cînd pe cealaltă. Asupra cauzelor care au dus la apariția asimetriei, dacă pentru sectoare mai lungi, ca cel de la Ostra, poate fi invocată activitatea mișcărilor neotectonice, în situația sectoarelor scurte și care alternează aproape regulat, cauzele sînt mai complexe și se pare în primul rînd de ordin hidrologic. Tot în legătură cu răspîndirea teraselor mai facem următoarea remarcă: în cazul văilor: Ostrița, Brăteasa, Gemenea, Slătioara, toate de pe dreapta bazinului Suhăi Bucovinene, terasa de 15-20 m trece în aval în terasa de 22-25 m, fără o rupere de profil. Acest caracter divergent poate fi explicat prin interpretarea teraselor respective ca terase de con de dejecție, dar apariția lor numai pentru văile de pe o singură parte a bazinului, mai mult văi cu direcții, în mase paralele, exceptînd Slătioara, ridică și problema rolului mișcărilor neotectonice.

Cu privire la alcătuirea teraselor, socotind secțiunile transversale/ fig. 2/ sînt edificatoare, amintim că terasele sub 25 m sînt terase cu caracter îmbucat, iar în unele cazuri /fig. 2/ baza prundișurilor terasei de 22-25 m coboară cu cca. 5-7 m sub actualul nivel al albiilor minore, situație similară celei semnalate pe valea Bistriței de I. D o n i s ă /1968/. Se observă însă că în aceleași sectoare unde prundișurile mai mari de 25 m apar cu regularitate ca terase mixte, și face mențiunea că prundișurile teraselor de 40-50 m și 60-75 m întrec în grosime: în primul caz 10-15 m, iar în al doilea caz 4-8 m.

B I B L I O G R A F I E

1. I. Donisă (1968) **Geomorfologia văii Bistrița**, București
2. x x x (1968) Harta geologică în sc. 1:200.000 (foaia Rădăuți)

R É S U M É

La région est emplacede, en plus grande partie, dans le domaine du flysch et se caractérise principalement par : un réseau de vallées moins adaptées à la structure, en rapport à celles des „Obcine Bucovinene” ; la présence de dépression type „Cîmp-lung”, dans la vallée Slătioara-Gemenea ; la présence de certains petits bassins d'érosion sélective ; la présence d'un couloir de dépression, au contact entre le flysch et le cristallin ; la présence de 11 terrasses sur l'étendue des principales vallées, ayant une dispersion évidemmon asymétrique, pour les niveaux de 15—20 m et plus hauts ; etc.